

СТАНОВИЩЕ

от: проф. д-р Боян Любомиров Дуранкев, УНСС – София, Катедра „Маркетинг и стратегическо планиране“, професор по „Маркетинг“ и доцент по „Прогнозиране и планиране“

член на Научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в областта на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Организация и управление на производството (лидерство на маркетинга)“ в катедра „Индустриален бизнес“ на УНСС, конкурс обявен в ДВ бр. 7 от 19.01.2018 г., съгласно решение на АС № 8 от 13.12.2017 г.

Със Заповед на Зам. Ректора на УНСС № 676 от 16.03.2018 г. за утвърждаване на Научно жури за избор на „Професор“ съм определен за член на Научното жури, а с решение на първото заседание на журито, съм задължен да изготвя становище по конкурса.

1. Общо представяне на получените материали

Представената **документация** е в изискуем обем и отговаря на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав на УНСС. Документацията е отлично подготвена и представена.

В обявения конкурс е подал документи **един кандидат**, а именно **доц. д-р Николай Христов Щерев** от УНСС.

Още тук трябва да споделя, че наблюдавам по пряк (като негов преподавател и рецензент през 2007 г. на докторската му дисертация на тема „Приложение на маркетинговата концепция в индустриалните фирми“ в УНСС) и косвен начин (предимно чрез някои от неговите публикации и академични изяви на научни конференции) личностната, интелектуалната и в частност –научната и преподавателската еволюция на кандидата за „професор“, а също така познавам в детайли някои от най-съществените му научни продукти (преди година бях рецензент на неговата монография „Лидерство на маркетинга“, на която написах много положителна рецензия).

2. Представяне на кандидата за участие в конкурса

Доц. д-р Николай Христов Щерев има 17 години трудов стаж в УНСС.

След завършване на средното си образование, следва в УНСС, където се дипломира като **Магистър** по „Икономика на индустрията“ през 2000 г. **Докторската дисертация** защитава през 2007 г.

От 2000 г. и до сега е **преподавател**. Високо ценен е от академичната общност, поради което му е гласувано доверие за бъде ръководител на катедра „Индустириален бизнес“ от 2010 г.; също така е избран за член на Факултетния съвет на „Бизнес факултет“ от 2002 г., както и за член на Академичния съвет на УНСС от 2011 г. Отзивите за неговите представяния, предложения и решения и на трите места са най-високи и той е ценена личност в академичната ни общност.

3. Професионална характеристика на кандидата

Доц. д-р Николай Щерев притежава основен безсрочен **трудов договор** в УНСС, ежегодно има **пълна трудова заетост**, удостоверена с документ за аудиторна заетост.

Кандидатът за „професор“ е отдавна известен **специалист** по организация и управление на производството не само в УНСС, където преподава, но и в други висши училища и на различни академични форуми в Република България.

Професионалното развитие на кандидата за заемане на академичната длъжност „професор“ бележи различни (във възходящ ред) стъпала. През периода от постъпването си на работа в УНСС, и досега, той е участвал в различни специализирани учебни прояви и научно-изследователски проекти, както и в различни научно-изследователски колективи. Това е една доста убедителна професионална (научна и практическа) кариера.

Освен всичко посочено, доц. д-р Николай Щерев е придобил **допълнителна квалификация**, потвърдена като професионални умения и компетенции – има пет убедителни специализации в престижни чужди университети. Именно тези негови изяви подпомагат да се утвърди убеждението, че той е стойностен представител на българската академична общност.

Като **преподавател** доц. д-р Николай Щерев се е специализирал предимно в областта на организация и управление на производството, по-точно по въпросите на лидерството на маркетинга. Пред бакалавърската и магистърските степени изнася лекции (и по някои дисциплини води и семинарни занятия) по най-различни дисциплини. Те са взаимосвързани и в ясна логическа последователност. В този

порядък бих желал да добавя, че кандидатът владее на високо ниво английски език, което (освен изключителната му разностранна любознателност) е позволило да щудира свободно значим брой специализирана научна литература по въпросите на преподаваните дисциплини, част от която е индикирана и критично анализирана в неговите публикации. Освен това, той води и четири дисциплини на английски език.

Кандидатът е **научен ръководител** на шест докторанта, от които двама – защитили.

Освен това, доц. д-р Николай Щерев е известен като **автор на редица стойностни публикации**. Специално за участието си в конкурса той е представил както следва: участия в 11 монографии, 3 студии, 28 статии в научни списания и 40 доклади на научни конференции; участвал е в някои специални научни проекта, отразени с публикации. Общият обем на публикациите на кандидата за „професор” са над 2000 стандартни страници. Те не са включени в списъка на трудовете за получаването на образователната и научната степен „доктор”. Съвместните участия са коректно отразени.

Освен всичко, посочено по-горе, у нас доц. д-р Николай Щерев е известно име в академичните среди както с точните си попадения на научни теми, така и с компетентното им анализиране и ясно излагане на научен език. Притежава неоспорими аналитични способности, умее да работи ефективно в екип. Известен е като изключително **компетентен специалист, който се отличава с научно достойнство и професионална скромност**.

4. Количествена оценка по нормативните критерии и показатели

Според приетия „Закон за развитие на академичния състав в Република България” кандидатите за заемане на академичната длъжност „Професор” се оценяват по съвкупност от критерии и показатели. Те са посочени императивно както в **ЗРАСРБ**, така също и в свързаните с тях изисквания, приети в **Правилника за развитие на академичния състав на УНСС**.

Отговор на базовите законови и допълнителните изисквания Закона и на Правилника:

Чл. 76. (1) (изм. – 20.10.2014 г.) Кандидатите за заемане на академичната длъжност „професор” трябва да отговарят на следните условия:

1. да са придобили образователната и научна степен „доктор” - **придобил е;**

2. да са заемали академичната длъжност „доцент“ в Университета или в друго висше училище или научна организация не по-малко от пет академични години – **има над пет години стаж като доцент;**

или

3. ...;

4. (изм. 20.06.2011 г.) да са представили публикуван монографичен труд и/или равностойни публикации в специализирани научни издания (вкл. техни цитирания) или доказателства за съответни на тях художественотворчески постижения в областта на изкуствата – **има представени монографични трудове;**

5. (изм. 20.06.2011 г.) да са представили други оригинални научноизследователски трудове, публикации, изобретения и други научни и научно-приложни разработки или художественотворчески постижения, които се оценяват в тяхната съвкупност – **има представени трудове и публикации;**

Може да се заключи, че по линия на *нормативни критерии и показатели за оценка на учебната и изследователската работа* кандидатът **не само покрива, но количествено надхвърля минималните изисквания**. Тези факти са отразени при проучването на трудовете на кандидата.

5. Качествена оценка по критериите и показателите за научно-изследователската дейност

Според приетия Закон и Правилник, кандидатите за заемане на академичната длъжност „Професор“ се оценяват по съвкупност от критерии и показатели за научно-изследователската дейност. Приемам като проява не само на академична дързост, но и като изява на научна коректност **публикациите на кандидата**, които са оценени от рецензентите като стойности (с добавена стойност!).

Ще акцентирам само върху монографията на тема „Лидерството на маркетинга“. Темата на монографията може категорично да се характеризира като пионерна и оригинална – това е **първото академично изследване по тази проблематика у нас**, тя е много актуална и изключително значима по степен на важност. Целта на автора на монографията е много амбициозна, а именно да се „да изведе тези актуални проблеми на преден план, които подпомага мениджърите ефективно да изпълняват ролята на бизнес лидери, не само вътре в своите организации, но най-вече извън рамките на управлението от тях бизнес. Акцентът при това е поставен не толкова върху управлението на бизнеса, колкото върху организацията на маркетинга по начин, който

позволява успешно представяне на бизнеса на пазара“. Първи раздел анализира каква е характеристиката и кои са особеностите на управлението чрез маркетинг. Тук се поставят на дискусия теоретичните аспекти на пазарния подход и неговите организационни основи. В центъра на тези дискусии е поставен „маркетинга“ като съвкупност от подходи, методи и инструментариум. Тук се разработват въпроси като динамичен растеж, устойчивост на бизнеса и конкурентоспособност. Втори раздел изследва как се реализира управлението на фирмите чрез лидерство на маркетинга. Базирайки се на основните управленски инструменти се представят методическите аспекти на организиране на пазарния подход на управление. В тази насока се представят основни управленски механизми, както и се въвеждат особеностите на маркетинговата организация. Трети раздел синтезира къде се идентифицира степента на използване на лидерството на маркетинга в реална бизнес среда. В основата на предложена методическа рамка и извършени обобщения от приложна гледна точка са представени някои резултати от управлението на българския бизнес. Направените изводи са в унисон с разбирането, че за постигане на пазарен успех на българските фирми е необходимо непрекъснато изменение и адаптиране на маркетингова функция (респ. организационните аспекти на маркетинга в бизнеса) към промяната на условията на водене на бизнес не само в България, но и на единния европейски или на световен пазар.

Приемам всички представени публикации като имащи **пряко или косвено отношение към конкурса за „професор“** поради следните основания: те доказват много висока степен на познаване на методологията и методиката на научните изследвания в областта, за която кандидатства – организация и управление на производството; те са основани на лични изследвания (библиотечни, научни или практически), които могат да бъдат използвани пряко в преподавателската дейност на кандидата; публикациите свидетелстват и са илюстрация на еволюцията в академичното израстване на доц. д-р Николай Щерев, довело до публикации в специализирани издателства и издания, което е само по себе си е гаранция за достатъчно високо научно равнище; в монографиите, студиите и статиите са развити класически и изказани нови моменти за теорията и практиката на организацията и управлението на производството, особено в частта за лидерството на маркетинга. Научните публикации на кандидата съдържат оригинални авторски постижения, които определиха място за доц. д-р Николай Щерев в академичните среди; те са личен продукт на автора, при това всички представени значими трудове са рецензирани.

Както става ясно от гореизложеното, доц. д-р Николай Щерев **покрива изискуемите количествени и качествени показатели.**

6. Приноси в научните изследвания

Научните интереси, съответно **научните приноси**, изразени в неговите лични и колективни публикации, могат да се подразделят в следните важни области:

6.1. *Доразвиване и доуточняване на теорията за:* Маркетингов (пазарен) подход на стратегическо и оперативно управление на бизнес организациите; Организация на маркетинга в бизнес организацията; Лидерство на маркетинга в бизнес организациите; Пазарно поведение и пазарна ориентация на индустриалните фирми; Управление на продукта, вкл. иновационен, и продуктова конкурентоспособност на индустриалните фирми.

6.2. *Обобщени са теоретични модели на основни икономически процеси в индустриалните фирми и бизнес организациите, като са преразгледани, осмислени и модифицирани от гледна точка на използване на пазарния подход.* По-конкретно става дума за процесите на: Устойчивост и устойчиво развитие на бизнес организациите; Конкурентоспособност, респ. национална, секторна, фирмена и продуктова; Индустриална динамика и индустриален растеж; Национални политики, стратегии и мерки, насочени към бизнеса, вкл. реиндустриализация на националната икономика, вкл. Индустрия 4.0; Антикризисно управление на бизнес организациите.

6.3. *Предложени са, аргументирани са с подходящи научни доказателства и е апробирана приложимостта чрез статистическа и иконометрична проверка на редица методически схеми, полезни за практиката на мениджмънта на българските предприятия.*

6.4. *Чрез подходящи примери и казуси от практиката е доказана значимостта, логиката и функционалността на основни методически разработки, вкл.: за организация на маркетинга и лидерство на маркетинга; за продуктова и маркетингова конкурентоспособност; за организационно поведение, осигуряващо бизнес растеж и водещо до ускорен индустриален растеж.*

Публикациите, третиращи продуктовата конкурентоспособност, пазарното и организационното поведение, организацията на маркетинга и лидерството на маркетинга в бизнес организациите, в т.ч. студии, статии и доклади, **обслужват учебния процес по редица учебни дисциплини.**

Обобщено **научните постижения** на доц. д-р Николай Щерев могат да бъдат отнесени към групата на „обогатяване на съществуващите знания” и на „приложение на нови научни постижения в практиката”, а така също и получаване на нови данни и факти за изучавани икономически обекти.

Казаното до тук ми дава основание да направя заключение че представените работи от кандидата за академичната длъжност „професор” по съдържание и по количество са **достатъчни за заемане на тази длъжност**. Наред с това трябва да се има предвид, че избраният научен профил отговаря на потребността за извършване на научни изследвания и преподаване в указаната научна специалност. Представените научни трудове и преподавателската дейност на кандидата покриват профила на обявения конкурс.

7. Характеризиране академичната известност на кандидата

Доц. д-р Николай Христов Щерев е **популярно име и респектираш колега** както със задълбочените си познания, идеи и интерпретации организацията и управлението на производството, така също и с публичните си изяви на различни конференции. За илюстрация: **цитиран** е над 20 пъти – една респектираща статистика!

8. Критични бележки и препоръки

Всеки кандидат за „професор” може да бъде предизвикан към по-нататъшна еволюция на своите възгледи и научни идеи. Изкушенията на един рецензент, „конкуриращ“ в тази част на икономическата и управленската наука кандидата за „професор“, могат да бъдат огромни, особено ако рецензентът иска да „блесне“ пред другите членове на Научното жури. Бил съм многократен свидетел на подобни изкушения на „Авторитети“ (има ги и в маркетинга, и навсякъде). Забравяйки че към от същата област на научното познание, но забравяйки че съм един рецензент със становище, който има познанията по материята, а и опитът на академичната кариера, си позволявам следните **препоръки**. Те са от добри колегиални чувства, от идеята че чрез тях кандидатът може (а и трябва) да мисли както за своето бъдеще, така и за бъдещето на науката, която ще продължи да развива в академичните си търсения:

7.1. По тази причина, творчеството на кандидата за „професор“ е желателно да бъде още по-достъпно, по-публично и по-актуално. От тази гледна точка, препоръчително е да популяризира творчеството си още по-представително и по-убедително чрез изяви като **нови научни публикации и въвличане в нови**

конферентни спорове. Кандидатът има остро наточено перо, трябва да го използва в още по-важни и по-дълбоки дискусии. Така например, и маркетинга, и управлението чрез маркетинг, и другите маркетингови функции не стоят абстрактно във въздуха, а се проявяват в различни вариации и форми в условията на **икономика, функционираща на база печалба.** Стремехът на частника да се ощастливява с печалба често може да бъде фабрикуван както за сметка на намаляване на разходите (прехвърлянето им върху обществото или усилване натиска върху стоката наемна „работна сила“), така и чрез повдигането на рентабилността за сметка на своите клиенти (с чисти измами, с преувеличение на достойнствата на стоките и т.н.). Обратно казано, **маркетингът често се фокусира върху нуждите на производителите,** а не на потребителите. Този факт се изследва от големите световни авторитети, предлагам да се изследва и от колегата Щерев, който има голям потенциал. Тази моя бележка трябва да се възприема като колегиална „препоръка” и „насърчение” на кандидата за „професор“ по повод предстоящите му наши и международни научни прояви. Тази бележка не е от такъв характер, че да оспорва приносите на кандидата за академичната длъжност „професор”.

7.2. Намирам за много продуктивно **написването на учебници по водените дисциплини,** особено ако са дискуссионно представени. Препоръчвам на колегата Щерев да продължи научните си изследвания в макромаркетинга.

Ако мога да бъде полезен в насърчаването на изследванията, ще го направя.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Доц. д-р Николай Щерев в качеството му на кандидат за академичната длъжност „професор” отговаря на приетите препоръчителни научни и наукометрични формални изисквания. **Научната продукция** на кандидата съдържа резултати, представляващи научни и научно-приложни приноси; насочена е към усъвършенстване на науката и в частност на организацията и управлението на производството (лидерството на маркетинга) като теория и практика; съдържа обобщения на резултати, получени чрез изследователска дейност.

Нямам роднински връзки с кандидата. Не притежаваме съвместни публикации. Познавам го косвено като съвестен, коректен и задълбочен изследовател, ценен и уважаван в академичната общност.

Доц. д-р Николай Щерев е **признат изследовател и уважаван учен** в сферата на икономическите науки и особено в областта на организацията и управлението на производството.

Въз основа на запознаването с предоставените научни трудове, тяхната значимост, съдържащите се в тях научни и приложни приноси, намирам достатъчни основания да предложа доц. д-р Николай Христов Щерев да бъде избран на академичната длъжност „професор“ в областта на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Организация и управление на производството (лидерство на маркетинга)“ в УНСС. Убеден съм, че заемането на академичната длъжност „професор“ ще бъде заслужено и ще предостави нови добри възможности за бъдещо му научно творчество и изяви като преподавател.

Личното ми становище е „ДА“ и ще остане непроменено докрай!

Член на научното жури:

(проф. д-р Боян Любомиров Дуранкев)

неделя, 01 април 2018 г.